

ASPECTS OF PRESCHOOL CHILDREN EDUCATION FOR SOCIETY

ASPECTE ALE EDUCAȚIEI PENTRU SOCIETATE A COPILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

MÎSLIȚCHI Valentina, dr. în pedagogie, conf. univ.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

ORCID: [0000-0001-7868-4439](https://orcid.org/0000-0001-7868-4439)

mislitchi.valentina@upsc.md

ISACOVA Aliona, master în Științe ale Educației,
educatoare, grad didactic I,

IET „Sălcioara”, com. Stăuceni, mun. Chișinău

aliona.isacova@gmail.com

CZU: 373.2.017.4

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p67-81

Abstract. The paper highlights some aspects of preschool children’s social education, aimed at optimizing relationships with adults and peers; applying the rules of prosocial behavior in various social contexts, demonstrating responsibility towards oneself and others; formation of attitudes of appreciation and respect towards popular traditions and customs; respecting cultural diversity, promoting the values of national culture.

The article defines the concepts: education for society, civic education, patriotic education, education for democratic citizenship, education for traditions, intercultural education; the project of an integrated didactic activity with an emphasis on the education for society of preschoolers is presented.

Keywords: education for society, children of preschool age, new educations, integrated didactic activity.

Educația pentru societate reprezintă tipul de educație care are ca finalități majore: sprijinirea integrării sociale; respectarea și aplicarea normelor de conduită necesare în diferite contexte ale vieții cotidiene; sprijinirea alfabetizării și dezvoltării moral-civice, formarea unor deprinderi de comportament moral-civic; formarea și dezvoltarea atitudinilor pozitive față de propria persoană și față de ceilalți; stimularea cooperării cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini de lucru, manifestând inițiativă și creativitate [1, p. 58].

Educația societală are ca scop conștientizarea multiplei identități: filială, parentală, civică, culturală, etnică-națională, matrimonială, profesională, politică etc.; favorizează integrarea subiectului în diverse grupuri sociale pentru a contribui la unitatea și sintonia

grupului și pentru a beneficia de avantajele climatului ocrotitor și stimulator al grupului [6, pp. 270-271].

Problematika educației pentru societate se extinde în contextul valorificării diverselor componente și conținuturi definitorii educației tinerei generații, implicit cele care vizează *noile educații*:

- *educație civică* – vizează formarea conștiinței și conduitei civice [6, p. 271]; se referă la formarea omului ca cetățean, ca susținător activ al ordinii de drept și de stat, capabil să exercite roluri și să își regleze activitățile sale sociale în raport cu mai multe concepte și idei: modul cum înțelege drepturile și datoriile în stat, sensul acordării legității, comprehensiunea autorității, a democrației și a activității politice, valoarea acordată relațiilor interindividuale etc. [5, p. 169];
- *educație patriotică* – ansamblu de activități pedagogice, care sunt proiectate pentru formarea conștiinței apartenenței la poporul tău, identificarea cu aspirațiile legitime ale acestuia, cunoașterea și respectarea tradițiilor sale pozitive, manifestarea respectului față de identitatea culturală [7, p. 109];
- *educație pentru cetățenie democratică* – componentă a noilor educații care vizează pregătirea subiecților în vederea participării active și democratice la viața civică, socială, culturală, politică și economică a comunității și societății, prin cunoașterea, respectarea, exercitarea și aplicarea drepturilor și responsabilităților cetățenești [1, p. 53];
- *educație pentru comunitate* – tip de educație care are ca finalități majore: promovarea sistemului de valori proprii societății democratice; formarea comportamentelor și mentalităților adecvate acestei societăți; dezvoltarea comportamentului prosocial; stimularea implicării active și proactive, precum și a cooperării, pentru binele comun, al microcomunității și al comunității; formarea atitudinilor deschise și empaticе, ca premise ale participării la dezvoltarea comunității [1, p. 54];
- *educație pentru tradiții/de conservare* – componentă a noilor educații, care urmărește formarea la subiecți a atitudinilor deschise de apreciere și respect față de valorile culturale, morale, estetice, religioase, tradiționale, față de tradițiile (istorice, educaționale, culturale, populare etc.) valoroase, naționale și internaționale, precum și impulsivarea lor pentru a păstra, conserva și valorifica în mod continuu ceea ce s-a achiziționat valoros, valorile tradiționale, experiențele, practicile și tradițiile autentice valoroase acumulate de societate; acordă o atenție specială studierii și promovării tradițiilor și

obiceiurilor populare, cunoașterii și promovării valorilor identitare, ca resurse în educație, în evoluția umană individuală și colectivă [1, p. 60];

- *educație interculturală* – răspuns la pluralismul cultural contemporan, al cărui obiectiv principal rezidă în pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta și a experimenta alteritatea [3, p. 172]; resursă fundamentală de dezvoltare durabilă a fiecărei personalități umane, în contextul unei societăți deschise, informatizate, democratice [2, p. 248].

Curriculumul pentru Educația Timpurie evidențiază în prim plan aspectele definiției asigurării educației pentru societate a copiilor în cadrul Domeniului de activitate *Eu, familia și societatea*, precizând necesitatea formării următoarelor competențe specifice: identificarea relațiilor cu adulții și semenii, manifestând politețe în familie și societate; aplicarea regulilor de comportament în familie/comunitate, demonstrând responsabilitate față de sine și cei din jur; respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale.

În concordanță cu respectivele competențe specifice, este relevant ca preșcolarii:

- să inițieze interacțiuni pozitive cu adulții și semenii, în diverse contexte sociale, utilizând formule de politețe și argumentând valoarea lor;
- să exprime respectul față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile cotidiene;
- să descrie și să adopte particularitățile de comportament ale unei persoane oneste, responsabile, grijulii;
- să accepte și să aplice regulile de comportament respectuos față de cei din jur;
- să exprime responsabilitate față de bunurile materiale, utilizându-le cu atenție;
- să demonstreze respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite;
- să identifice asemănările și deosebirile dintre oameni după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.) acceptând diversitatea;
- să-și adapteze comportamentul la solicitările parvenite din partea celorlalți, asumându-și diverse roluri în grup;
- să aprecieze și să respecte propriul patrimoniu cultural și pe cel al altor culturi [4, pp. 41-45].

Considerăm că activitățile didactice integrate, cât și cele extradidactice, în care sunt implicați copiii de vârstă preșcolară asigură contexte relevante educației pentru societate. În acest sens, am realizat cu copiii de vârstă preșcolară mare (grupa de pregătire pentru școală)

activitatea didactică integrată „În excursie la meșterii populari”, care a cuprins următoarele domenii și dimensiuni:

- Domeniul de activitate „Eu, familia și societatea”; dimensiunea „Educație pentru societate”;
- Domeniul de activitate „Limbaș și comunicare”; dimensiunea „Educație pentru limbaj și comunicare”;
- Domeniul de activitate „Științe și tehnologii”; dimensiunea „Formarea reprezentărilor elementare matematice”;
- Domeniul de activitate „Arte”; dimensiunea „Educație muzicală”.

Competențe formate copiilor:

1. *Domeniul de activitate „Eu, familia și societatea”; dimensiunea „Educație pentru societate”:*

- Competența specifică 1. Identificarea relațiilor cu adulții și semenii, manifestând politețe în familie și societate: exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești, în curte, pe stradă;
- Competența specifică 3. Respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale: identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.); adaptarea comportamentului la solicitările parvenite din partea celorlalți, asumându-și diverse roluri în grup: de lider, de facilitator, de prezentator; aprecierea și respectarea propriului patrimoniu cultural și pe cel al altor copii [4, pp. 43-45].

2. *Domeniul de activitate „Limbaș și comunicare”; dimensiunea „Educație pentru limbaj și comunicare”:*

- Competența specifică 1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atitudine pozitivă, concentrare și atenție: înțelegerea semnificațiilor diferitor structuri verbale orale.
- Competența specifică 2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, non-verbal, paraverbal, în diverse contexte: crearea, susținerea unui dialog în situații de comunicare cunoscute, folosind întrebări deschise și răspunsuri desfășurate; descrierea detaliată, logică, clară a unor obiecte după diferite criterii, aspecte; formularea enunțului dezvoltat, respectând ordinea corectă a părților de propoziție; manifestarea dorinței de a relaționa cu persoanele din mediul apropiat, respectând normele elementare de etichetă verbală.

▪ Competența specifică 4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diverse contexte: manifestarea interesului pentru decodarea mesajelor scrise [4, pp. 60-68].

3. *Domeniul de activitate „Științe și tehnologii”; dimensiunea „Formarea reprezentărilor elementare matematice”:*

▪ Competența specifică 1. Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare: explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriare a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.; compararea mulțimilor de obiecte, utilizând semnele de comparație (<, >, =);

▪ Competența specifică 2. Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice, operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență: distingerea aspectului cardinal și ordinal al numerelor naturale 0-10; identificarea și scrierea numerelor naturale 0-10; identificarea numerelor vecine; efectuarea operațiilor de adunare și scădere cu 1-2 unități în limita 0-10 [4, pp. 80-81].

4. *Domeniul de activitate „Arte”; dimensiunea „Educație muzicală”:*

▪ Competența specifică 3. Demonstrarea atitudinii pozitive față de creațiile muzicale, manifestând admirație pentru valorile muzicale naționale și universale: exprimarea sentimentelor de bucurie și încredere, de prietenie și dragoste, de curaj și optimism, în baza audierii unor melodii din folclor; asocierea creației muzicale populare cu portul popular [4, pp. 117-118].

Obiective operaționale:

- să explice cuvintele: lemnar, olar, meșteșug, gavanos, tradiții, a țese;
- să identifice sensurile cuvintelor: război; meșter;
- să descrie detaliat obiectele, acțiunile în baza excursiei virtuale ce vizează meșteșugurile populare;
- să aplice corect în vorbire forma gramaticală de plural a substantivelor: pănușă-pănuși, război-războaie, meșter-meșteri, meșteșug-meșteșuguri, ghem-gheme, nuia-nuiele;
- să alcătuiască enunțuri dezvoltate cu cuvintele: război, pănuși, meșter, meșteșuguri, covoare, lemnar, olar, tradiții;
- să caracterizeze meșteșugurile și meșterii populari din țară și localitate;
- să descrie costumul popular;
- să valorifice mijloacele verbale, paraverbale și nonverbale în codificarea mesajelor despre meșterii populari și meșteșugurile specifice localității natale;

- să identifice proverbele din mesajul ascuns codificat în scris;
- să diferențieze obiectele după formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială;
- să compare mulțimile de obiecte, utilizând semnele de comparație (<, >, =);
- să distingă aspectul cardinal și ordinal al numerelor naturale;
- să scrie numerele naturale în intervalul 0-10;
- să determine vecinii numerelor în limita 0-10;
- să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități în limita 0-10;
- să mânuiască corect lutul în modelarea ulciorului sau a câinii;
- să impletească iscusit firele la mini-războiul de țesut;
- să confecționeze un gard din nuiele de salcie;
- să execute sincron mișcările în timpul dansului și în corespundere cu linia melodică;
- să interacționeze în mod pozitiv și constructiv cu colegii în soluționarea sarcinilor propuse;
- să manifeste respect, admirație față de meșteșugurile populare și meșterii populari.

Tehnologii didactice aplicate:

- *Metode și tehnici didactice:* conversația, explicația, descrierea, povestirea, exercițiul, jocul didactic, dramatizarea, Asaltul de idei, Turul Galeriei.
- *Forme de organizare a activității preșcolarelor:* macrogrup, grup, diade, individual.
- *Mijloace didactice:* covor național moldovenesc; pănuși, lână de oi, lut, mini-război de țesut, ulcioare, farfurii și câni din lut, costume naționale, opinci, nuiele din salcie, coșuri din nuiele, imagini ce ilustrează sensurile cuvântului *război*, poster ce reprezintă diverse covoare, fișe ce conțin mesaje ascunse cu proverbe și zicători, clepsidră, laptop, videoproiector, stick de memorie USB.

Demersul didactic:

Etapele activității	Secvențele activității	Activitatea cadrului didactic și a copiilor	Tehnologii didactice		
			Metode, tehnici didactice	Forme de organizare a activității	Mijloace didactice
E V O C A R E	Moment organizatoric	Sala este amenajată conform subiectului abordat, copiii sunt îmbrăcați în costume naționale și încălțați în opinci.		macrogrup	costume populare, opinci
	Captarea atenției	În cadrul întâlnirii de dimineață se va realiza excursia virtuală „În ospete la meșterii populari”. Salutul cu cântecul „Bună dimineața” de Zdob și Zdub (cântec și dans). (https://youtu.be/NPJX8Io1Nyg?si=Z27otbtctjTV21o8)		macrogrup	laptop, videoproiector, stick de memorie USB
	Anunțarea temei și a obiectivelor	Educatorea anunță tema și precizează ce vor realiza copiii în cadrul activității, motivându-i pentru implicare activă.	conversația, explicația	macrogrup	
	Consolidarea și sistematizarea	<p><i>Jocul didactic „Ghici, ce înseamnă?”</i></p> <p>Sarcini oferite copiilor: Ghiciți despre cine/ce se precizează în descriere. Spuneți cum vor fi mai mulți/multe.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Muncă depusă de un meșter; meserie, ocupație (meșteșug-meșteșuguri). ▪ Fiecare dintre foile care înfășoară știuletele de porumb (pănușă-pănuși). ▪ Unealtă de țesut; conflict armat între două sau mai multe state, grupuri pentru realizarea unor interese (război-războaie). ▪ Persoană care are și practică o meserie; om talentat, priceput, îndemânatic, (meșter-meșteri). ▪ Meșteșugar care face și vinde oale și alte obiecte din lut ars (olar-olari). ▪ Muncitor, meseriaș care se ocupă cu prelucrarea lemnului (lemnar-lemnari). 	jocul didactic	activitate realizată în macrogrup	

R E A L I Z A R E A	Obținerea performanței	<p><i>Exercițiul „Propozițiile lungi”</i></p> <p>Sarcină didactică: Alcătuiți propoziții cât mai lungi cu cuvintele pe care le-ați ghicit: pănușă-pănuși, război-războaie, meșter-meșteri, meșteșug-meșteșuguri, lemnar-lemnari, olar-olari, tradiție-tradiții.</p>	exercițiul	activitate frontală	
		<p><i>Moment de surpriză 1:</i></p> <p>Lemnarul aduce în dar copiilor un scaunel pentru fetele care țin covoare, apoi povestește despre meseria sa.</p> <p><i>Moment de surpriză 2:</i></p> <p>Bunica lui Adrian aduce în dar muzeului piese, unelte de la războiul de țesut covoare.</p>	conversația, explicația, descrierea	macrogrup	scaun mic din lemn, unelte de la războiul de țesut, imagini ce ilustrează sensurile cuvântului <i>război</i>
		<p><i>Dramatizarea „Știrile PRO TV”</i></p> <p>Educatoarea propune copiilor să privească noutățile de la PRO TV.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Bună ziua, dragi telespectatori. Am promis că în acest sezon punem în valoare meșterii populari care promovează meșteșugurile tradiționale, dar și lumea satului de altă dată. Copiii grupei „Ursulețul” din Grădinița „Sălcioara” împreună cu educatoarea au mers în excursie la diferiți meșteri populari. Vă invit să urmăriți reportajul.</p> <p><i>Victor:</i> În anul 2010 în satul Hoginești, raionul Călăraș, a fost inaugurată Casa lui Vasile Gonțear, primul și unicul complex de acest gen în Republica Moldova, care are menirea să promoveze arta tradițională a olăritului. În interiorul Centrului Casa Olarului se află și un muzeu.</p> <p>În Moldova sunt 4 sate cu tradiții de olărit: Rezina – Cineșăuț; Strășeni – Țăgănești; Nisporeni – Iurceni; Călărași – Hoginești.</p> <p>Cu 300 de ani în urmă meșterii făceau obiecte din ceramică</p>	dramatizarea, povestirea	macrogrup	vase din lut, poster ce ilustrează diverse covoare moldovenești

<p>R E A L I Z A R E A</p> <p>S E N S U L U I</p>		<p>neagră, roșie și glazurată. Ceramica neagră este moștenită de la strămoșii noștri care se numeau daci.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Copiii, ce este roata olarului sau roată de olărit? <i>Copiii:</i> Roata olarului este o mașină de lucru construită dintr-un disc orizontal fixat pe un suport rotitor vertical, pe care olarul rotunjește lutul, dând diferite forme oalelor.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Care sunt simbolurile olăritului pe vase? <i>Copiii:</i> Simbolurile olăritului pe vase sunt: linii drepte, linii văluroase, puncte, care simbolizează Pământul, Omul, Focul, Apa, Răbdarea (simbolul lui Vasilie Gonciar).</p> <p>Vasile Gonciar a creat un gavanoș de 2000 de litri, care are 2 m și 8 cm și la care a lucrat timp de 6 luni.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Lutul pentru veselă trebuie să fie poros, arderea în cuptor durează 6-7 ore. Vasele din lut au următoarea prioritate: dacă torni în ele ceva fierbinte, ele repede răcesc mâncarea, dar dacă încălzim oala, aceasta menține căldura jumătate de oră.</p> <p><i>Tranziție:</i> Orice zi în grădiniță E un fel de sărbătoare Când prietenii se-adună Și muncesc cu voie bună, Treaba lor cu toți și-o fac, Opincuțele nu zac.</p> <p style="text-align: center;">▪ <i>Dansul „OPINCUȚA”</i></p> <p><i>Educatoarea:</i> „Opincuța” ați dansat, dar de ce sunteți îmbrăcați în costume naționale, voi știți ce reprezintă costumul? Copiii descriu costumul național.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Iată copiii am ajuns și la Fălești unde se țin cele mai frumoase covoare.</p> <p><i>Laura:</i> Cele mai vechi covore moldovenești, păstrate până la momentul actual, datează de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. În</p>	<p>dramatizarea</p> <p>conversația, explicația</p>	<p>macrogrup</p> <p>activitate frontală</p>	<p>costume populare, opinci</p>
---	--	---	--	---	---

<p>R E A L I Z A R E A</p> <p>S E N S U L U I</p>		<p>folclorul moldovenesc, covorul era simbolul hărniciei și iscusinței mâinilor feminine. Covoarele erau păstrate cu grijă, transmise prin moștenire.</p> <p><i>Melisa:</i> Materia primă folosită la țesutul covoarelor moldovenești era de origine locală, obținută în gospodăria proprie. Prelucrarea lânii, cânepei și inului, precum torsul și vopsitul firelor se făceau în condiții casnice. Pentru a le conferi covoarelor trăinicie, urzeala se torcea din fire lungi de lână.</p> <p><i>Matei:</i> În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, urzeala de lână începe să fie înlocuită cu cea de cânepă sau bumbac.</p> <p><i>Evelina:</i> Lâna se vopsea cu coloranți naturali, pregătiți după anumite rețete. Vopseaua se obținea prin fierberea în apă a frunzelor, florilor, scoarței și rădăcinilor anumitor plante, precum și din unele minerale.</p> <p><i>Bogdan:</i> De exemplu, culoarea cafeniu-închis se obținea din scoarța verde de stejar, cea galbenă-cafenie - din mătase de păpușoi, neagră - din coaja de nucă verde etc. Lâna era lăsată în soluție până se căpăta nuanța dorită.</p> <p><i>Ionela:</i> În zona de nord covoarele se țeseau pe unealta verticală (război, druci, virstat), în zona de sud - pe orizontală (stativ). Utilizarea diferitor unelte și a diverselor procese tehnice s-a reflectat asupra aspectului covoarelor, dimensiunilor, facturii, compoziției ornamentale.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Ce fel de covoare mai țeseau bunicile pe vremuri?</p> <p><i>Iana:</i> În Moldova se mai confecționau și covoare pufoase (cerga, nițurcă, șatrancă) asemănătoare după tehnica țesutului celor orientale. O particularitate a acestor covoare este faptul că firele bătăturii se legau de urzeală prin noduri, covorul căpătând un aspect pufos.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> La data de 24 iunie, în Moldova se marchează</p>	<p>dramatizarea</p>	<p>activitate frontală</p>	
---	--	--	---------------------	----------------------------	--

R E A L I Z A R E A	<p>ziua Portului Popular. Această zi are rolul de a accentua renașterea culturii tradiționale și promovarea valorilor întru asigurarea continuității tradițiilor moldovenești.</p> <p>Dar înainte de a țese un covor ce trebuia de făcut cu ață?</p> <p><i>Mihai:</i> Trebuie de scos ghemele cu ață pe prag, la aer curat, pentru a fi aerisite și a se păstra mai bine.</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Cum învățau fetele să țese covoare?</p> <p><i>Amelia:</i> La început fetele învățau să țese covorașe în rame mici. Primele elemente învățate erau țesutul pe verticală, cu figuri geometrice sau în pătrate haotice, care mai sunt numite „în vrâstă”.</p> <p>După ce deprindeau să mânuiască firele, treceau la țesutul covorului „în carâmbi” (termen folosit pentru războiul de țesut în zona Orheiului).</p> <p><i>Prezentatoarea:</i> Ce este „podnosul” în limbajul covorului?</p> <p><i>Damian:</i> „Podnosul” este cel mai popular covor din această zonă, datorită formei sale dreptunghiulare care aduce aminte de o tavă. Acesta se țese cu flori de jur-împrejur.</p> <p><i>Dan:</i> Ornamentele covoarelor sunt pana sură, cerbii, cucoana, colacul, Pomul vieții și trandafirii. Covorul „ciocolată” este un covor fin, țesut cu fir mărunțel, pe care predomină culoarea cafenie cu multe flori mărunte.</p> <p style="text-align: center;">▪ <i>Pauza dinamică: dansul „BIM-BAM-BUM”</i></p>	dramatizarea	activitate realizată în macrogrup	
	<p>▪ <i>Activitate în grup „Desoperă proverbul!”</i></p> <p>Desfășurare: copiii sunt repartizați în 5 echipe a câte 5 membri. Fiecare echipă are de realizat sarcini diferite: să descopere proverbul din mesajul secret timp de 3 minute, iar apoi câte un copil din fiecare echipă să prezinte mesajului secret.</p> <p>Provebele și zicătorile decodificate de preșcolari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lucrul dobândit cu sudoare e mai de preț ca o moștenire. 2. Munca e bogată ca Dumnezeu. 	conversația, explicația	activitate în grup	fișe ce conțin mesaje ascunse cu proverbe și zicători, clepsidră

		<p>3. Începutul greu duce la sfârșit bun.</p> <p>4. Pâinea agonisită cu sudoare gust bun are.</p> <p>5. Nu lăsa pe mâine ce poți face azi.</p> <p style="padding-left: 40px;">▪ <i>Tranziție: activitate realizată în diade</i></p> <p><i>Educatoarea:</i> Iar acum ne adunăm, / Perechi iute să formăm, / Sarcini să realizăm!</p> <p>Exemple de sarcini didactice oferite copiilor (cu grad divers de complexitate):</p> <p>1. Scrie litera „L” pe covorul mai lung și litera „S” pe covorul mai scurt.</p> <p>2. Scrie vecinii numerelor:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="width: 30px;"></td> <td style="width: 30px; text-align: center;">5</td> <td style="width: 30px;"></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">2</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">8</td> <td></td> </tr> </table> <p>3. Colorează pe rândul al doilea cu un ulcior mai mult decât pe primul rând.</p> <p>4. Compară mulțimea cânilor cu mulțimea fetelor. Care sunt mai multe/mai puține? Cu cât? Scrie semnul corespunzător: >; <; =.</p>		5			2			8		conversația, explicația, exercițiul	activitate în diade	fișe de activitate realizată în diade privind formarea reprezentărilor matematice elementare
	5													
	2													
	8													
R E F L E C Ț I E	Asigurarea feedbackului	<p style="text-align: center;"><i>Jocul „Roata aleatorie”</i></p> <p>(pe roată sunt asamblate diverse întrebări; răspunsul corect la fiecare întrebare se cotează cu un anumit punctaj)</p> <p>Regulile jocului: ascultarea atentă a întrebării, oferirea răspunsurilor rapide și corecte care asigură obținerea punctajului alocat, adunarea punctelor acumulate în joc în cazul oferirii răspunsului corect, scăderea punctajului în cazul oferirii răspunsului incorect, anunțarea punctajului acumulat.</p> <p>Sarcini: Ascultați atent întrebările adresate. Răspundeți corect, rapid și complet la întrebări. Adunați punctele la întrebările la care ați răspuns corect. Scădeți punctele oferite în cazul în care ați</p>	jocul didactic	macrogrup	macheta jocului „Roata aleatorie”, plicuri cu întrebările oferite copiilor									

	<p>răspuns greșit la întrebarea adresată. Întrebări adresate copiilor: 1.Cine sunt meșterii populari? („...persoanele care promovează meșteșugurile tradiționale”) Punctaj oferit: 2 puncte. 2. Cine este olarul? („...persoană ce confecționează oale din lut”) Punctaj oferit: 1 punct. 3. Cine este lemnarul? („...persoană care se ocupă cu prelucrarea lemnului”) Punctaj oferit: 1 punct. 4. Cum mai spuneți la „meșteșug”? („...meserie, ocupație, profesie, specialitate, îndemânare, dibăcie, iscusință, artă”) Punctaj oferit: 2 puncte. 5.Completează propoziția: Gavanoșul este... („...un vas de lut”) Punctaj oferit: 1 punct. 6. Completează propoziția: Războiul este ... (se acceptă oricare din sensurile cuvântului: unealtă; conflict) Punctaj oferit: 2 puncte. 7. Adevărat sau Fals?: Tradițiile și obiceiurile populare se transmit din generație în generație, din tată în fiu, prin dulce grai. Punctaj oferit: 1 punct. La finalul jocului se adună punctele acumulate de către copii. Punctajul maxim oferit copiilor pentru realizarea corectă a sarcinilor – 10 puncte.</p>			
	<p><i>Activități realizate în centrele de interes</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Centrul de interes 1 „Covorașul colorat”</i> <p>Sarcini didactice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Țese covorul la război. - Împletește covorașul cu croșeta. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Centrul de interes 2, „Nuieleșele hazlii”</i> <p>(Nuia: vergea lungă, subțire și flexibilă, obținută dintr-o tulpină</p>	<p>conversația, explicația</p>	<p>activitate realizată în grup</p>	<p>mini-război de țesut, gheme cu fire colorate de lână, croșete, nuiele din salcie, coșuri din nuiele, lut</p>

		<p>sau dintr-o ramură tânără de copac)</p> <p>Sarcini didactice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Împletește coșul din nuiele de salcie. - Împletește gardul din nuiele de salcie. <p>▪ <i>Centrul de interes 3 „Ulciorul/Cana fermecat(ă)”</i></p> <p>Sarcină didactică: Modelează din lut la alegere: ulcior; cană.</p> <p>▪ <i>Centrul de interes 4 „Jucăria preferată”</i></p> <p>Sarcină didactică: Confeționează o păpușă din pănuși.</p>			
		<p><i>Tehnica „Asaltul de idei”</i></p> <p>Sarcină didactică: Spuneți cât mai multe cuvinte, idei cu referire la tema discutată la activitate - În excursie la meșterii populari. Despre ce, despre cine le veți povesti prietenilor, părinților, bunicilor?</p>	Asaltul de idei	macrogrup	
	Evaluarea activității subiecților	<p><i>Tehnica „Turul Galeriei”</i>: copiii analizează produsele realizate în centrele de interes, adresează întrebări și oferă răspunsuri cu referire la activitățile desfășurate, împărtășesc emoții și idei.</p>	Turul Galeriei	grup, macrogrup	
EXTINDERE		<p>Realizarea parteneriatului grădiniță-familie-comunitate:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizarea în comun cu părinții a excursiei la meșterii populari din localitate; ▪ familiarizarea cu tradițiile și obiceiurile din comunitate. 	conversația, descrierea, povestirea	macrogrup	

În concluzie, conchidem:

1. Planificarea și desfășurarea în învățământul preșcolar a activităților didactice integrate asigură contexte defavorabile educației pentru societate a copiilor de vârstă preșcolară.
2. Valorificarea de către educatori în cadrul activităților integrate a tehnologiilor didactice clasice și moderne favorizează formarea la copii a competențelor specifice educației pentru societate.

BIBLIOGRAFIE

1. BOCOȘ, M.-D., RĂDUȚ-TACIU, R., STAN, C. Dicționar praxiologic de pedagogie. Vol. II: E-H. Pitești: Paralela 45, 2016. 358 p. ISBN 978-973-47-2313-3.
2. CRISTEA, S. Fundamentele pedagogiei. Iași: Polirom, 2010. 396 p. ISBN 978-973-46-1562-9.
3. CUCOȘ, C. Pedagogie. Ed. a III-a. Iași: Polirom, 2014. 534 p. ISBN 978-973-46-4041-6.
4. Curriculum pentru educație timpurie. Chișinău: Lyceum, 2019. 128 p. ISBN 978-9975-3285-7-9.
5. JINGA, I., ISTRATE, E. Manual de pedagogie. București: ALL, 2008. ISBN 978-973-571-632-5.
6. MACAVEI, E. Pedagogie. Teoria educației. Vol. I. București: Aramis Print S.R.L., 2001. 352 p. ISBN 973-8294-00-2.
7. ȘTEFAN, M. Lexicon pedagogic. București: Aramis Print, 2006. 383 p. ISBN 973-679-303-6.

ROLUL ACTIVITĂȚII LITERAR-ARTISTICE ȘI AL LITERATURII PENTRU COPII ÎN FORMAREA PREȘCOLARULUI

THE ROLE OF ARTISTIC LITERARY ACTIVITY AND CHILDREN'S LITERATURE IN PRESCHOOL EDUCATION

ȚIFRAC Maria, prof. înv. preșc.

Școala Gimnazială Nr.5, Sighetu Marmăției, Maramureș, România

ORCID: 0000-0002-2235-4753

micaandrasciuc@yahoo.ro

CZU: 373.2.01:821

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p81-88

Abstract. Children are encouraged to express their thoughts through art. Literary and artistic education teaches children to discover, interpret critically, use visual information and draw conclusions based on it. In order to create consciously, the child must have examples, live among stories, stories, quality poetry. Children's literature is very rich and offers immeasurable possibilities for reception, understanding and interpretation, for positively influencing preschool education in all areas.

Keywords: literary and artistic activities, children's literature, training, preschool, kindergarten.